СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 181. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 6 серпня 1935. — VOL. XLIII. No. 181. Jersey City, N. J., Tuesday, August 6, 1935. THREE CENTS

ПЕРШИЙ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЇ МОЛОДІ В ФІЛАДЕЛФІЇ

ФІЛАДЕЛФІЯ. — На фармі Йосифа Меленя в Савт Нествил Грув, Ню Джерзі, відбувся в неділю, 4-го липня, в 1-шій годині зполудня, перший українсько-американський День Молоди, влаштований Обєднаними Українсько-американськими Організаціями та Злученими Українсько-американськими Молодечими Організаціями Філаделфії.

На свято прибули коло три тисячі гостей. Свято складалося з переріжних спортових змагань у бігу, скаканню, пливанню, танку, грах, тощо. У цих ігрищах брали участь кільканадцять клюбів та 130 змагунів з Елизабету, Милвила, Трентону, Найставну, Френкфорду й Філаделфії.

У змаганнях відзначилися передовсім: панна Лебо з Елизабету, Михайло Ковальчук з Філаделфії та Мирон Урбан з Елизабету.

„Український Атлетичний Клюб" у Філаделфії дістав право переховувати трофей, що його подарував Український Народний Союз.

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — У понеділок почалися тут квартальні збори головного уряду Американської Федерації Праці.

Збори мають на цілі передовсім викінчити рапорт уряду на річну конвенцію організації, а крім цього вирішити важні питання біжучої політики робітничих юній, головно комуністичні заходи вертіти з середини в юніях.

Перед Федерацією Праці стоїть кілька таких питань. Комуністи, приміром, вертять із середини в юнії кушнірських робітників.

ТИСЯЧІ МУЗИКАНТІВ ДІСТАНУТЬ ЗАПОМОГОВУ ПРАЦЮ.

ВАШИНГТОН. — „Федеральна адміністрація надзвичайної допомоги" (Еф-І-Ар-Ей") виробила плян допомоги музикантам, котрі тепер терплять не тільки через загальну крізу в краю, але й через специяльну крізу в музиці, викликану винаходом радія й говорячих фільм.

Згадане урядове бюро плянує створення цілої низки симфонічних орхестр і танкових бенд по всьому краю. Число музикантів, що дістануть у цей спосіб допомогу, буде виносити коло 18,000 осіб.

Музиканти заповідають великий вплив цеї урядової програми на розвій музикальности населення Америки.

АРЕШТУЮТЬ КОМУНІСТІВ У БРАЗИЛІЇ.

ПОРТО АЛЕГРЕ (Бразилія). — Поліція арештувала 50 членів місцевого російсько-українського товариства, що робили заколот у краю, дістаючи прикази з совєтського посольства в Уругваю.

ЗЛІНЧУВАЛИ БАНДИТА.

ІРЕКА (Каліфорнія).—Громада яких 25 узброєних і замаскованих людей напала в ночі на вязницю, розброїла сторожу, вязниці та забрала з неї силою С. Л. Джансона, 24-літнього чоловіка, що признався поліції до вбиття начальника поліції в Донсмурі. Юрба вивела вязня за місто та повісила його на дереві.

Стейтовий уряд грозить, що він розслідить вину лінчу та поставить їх на суд. Поліція каже, що напасники верталися з похорону вбитого.

ЗАСТРІЛИВ ХЛОПЦЯ, ЩО КРАВ З ГОЛОДУ.

ШІКАҐО. — Джозеф Кернер побачив у суботу раненько, що хтось підкрадається до його дому. Він ждав злодія, що кілька днів тому забрав йому зпід дверей молоко. Він дістав револьвер та стрілив до підкрадаючогося, мовляв, щоб його настрашити.

Куля поцілила 17-літнього Едварда Шульте. Він заволікся до мешкання, де Шульти жили з посвояченими Вознаками. Тут він за кілька подин помер.

Поліційне слідство викрило, що Едвард Шульте пішов красти молоко для свого 14-місячного сестрінка. Родини Шультів і Вознаків, разом 7 душ, не мали ніякого приходу, бо ніхто з них не працював.

Кернера арештовано.

АРЕШТОВАНИЙ ЗА ПІДЛОЖЕННЯ БОМБИ.

ВИЛКС БАРЕ (Па.). — За підложення бомби під автомобіль судді Валентайна дня 28-го березня ц. р. підчас страйку проти вуглевого підприємства Ґленд Алден Ковл Ко. арештовано тут Емерсона Дженинґза, керманича одного друкарського підприємства.

Дженинґза арештовано на основі зізнань Джералда Вилиємса з Ню Йорку, котрий заявив, що Дженинґз заманив його сюди обіцянкою роботи, а потім пропонував йому 300 долярів за підложення бомби під автомобіль судді. Дженинґз каже, що зізнання Вилиємса брехня та що поліція хоче на нього зложити вину за вчинок, котрого він не поповнив, бо він не мішався до боротьби між юнійними майнерів,

УКРАЇНСЬКИЙ ТАНОК У ЛОНДОНІ.

Як повідомляє з Лондону Офінор, найбільшою принадою біжучого літнього сезону є Інтернаціональний Конкурс Танцю, на який запрошено й Українців з совєтської України. Преса особливо цікавиться українськими танцями, бо згідно з її відомостями совєтський уряд відновив втрачену традицію національного танцю і глядачам будуть показані сучасні народні танці. На жаль, Українці виступають, як можна було сподіватися, не окремо, а серед „народів совєтського Союзу", і то в числі танцюристів ріжних фабрик, які згідно з програмою мусять дати „хореографічне оформлення фабричної праці". Мова, очевидно, про фахових балетників, які; підставлені під робітників, будуть викликати захоплення англійської буржуазії.

РІДКИЙ СПОРТОВИЙ НАМІР УКРАЇНСЬКОГО ПІШОХОДА.

Кореспондент Офінора повідомляє з Шанґгаю, що кілька днів тому Українець Петро Хижняк, що проживає в Тян Зіні, вирушив пішки з Тян Зіну до Кабулу в Афганістані, що віддалений 8,000 кільометрів. Хижняк походить з української родини з Чернігівщини, яка перед війною виемігрувала до Туркестану. Перед утисками большевиків він утік до Кабулу, де перебував довший час, а звідтам, мандруючи завше майже пішки, дістався до Китаю, де осів в Тян Зіні. Засмучений життям на чужині, він вирішив перенестися ближче до Батьківщини і, не маючи засобів, вирушив у далеку дорогу пішки, маючи в кишені всього 5 долярів. За час своїх подорожей невтомний мандрівник добре вивчив китайську та інші східні мови, що дуже полекшує йому стосунки з дикими народами Тибету. Ця подорож, за його розрахунком, має тревати цілий рік.

РУКОПАШНИЙ ЗМАГ ПАРИЗЬКИХ РАДНИХ.

При виборах президії ґенеральної ради департаменту Сени дійшло до інцидентів між членами лівих і правих груп. Спричинив це внесок одного комуністичного радного, щоб розвязати фашистівські ліґи. У своїй промові цей комуніст заявив, що 6. лютого був днем злодіїв, а коли предсідник ради міста Парижа запротестував проти цього, комуніст заявив: „Так, таких злодіїв, як ви". Це викликало велику метушню на салі. Один радний ударив у лице комуніста і це було гаслом до загальної бійки. Кидали кріслами й ріжними предметами. Префект Сени дістав у голову бляшаною скринькою. Бійка тревала кільканадцять хвилин, аж кілька радних і возні привернули спокій.

СОВА В ОБОРОНІ ГНІЗДА.

Навіть сова має право на свій дім і боронить цього права завзято. Цієї правди дізнався 15-літній Рікард Клеменсен, що виліз на дерево, щоби заглянути в родинне життя сови в її гнізді. Сова тому сповнилась, а коли хлопець хотів її зловити, вона дзьобнула його в око. Його відставили до шпиталю, де лікарі ствердили, що око страчене раз на все.

ДЕМОНСТАРАЦІЯ ПРОТИ ІТАЛІЙСЬКОЇ ВІЙНИ ЗА ЕТІОПІЮ.

Коло 20,000 білих і чорних у Ню Йорку узяли в суботу участь у демонстрації проти війни взагалі, а проти італійської війни за Етіопію зокрема. Демонстрація машерувала вулицями дільниці Гарлем. По демонстраційнім поході відбулися віча. Між бесідниками були священики, проповідники, рабини, представники робітничих юній, громадські діячі та редактори газет, між ними представник одної комуністичної газети.

ЧЕРЕЗ СТРАЙК ПРОГОЛОШЕНО „СТАН ПОВСТАННЯ".

Губернатор Савт Каролайни проголосив, що в місті Коломбія існує „стан повстання" та заборонив людям зпоза міста входити до нього. Мовляв, у цей спосіб він хоче довести до полагодження страйку текстильних робітників, що треває вже три тижні.

ДІТИ ЗГИНУЛИ В ПУСТИНІ.

5 молодих дітей, у віці 12 літ, у Фінікс, Аризона, пробували перейти пустиню. Два хлопці згинули зі спеки й виснаження, а трох інших уратовано, коли один з них добився до оселі й розказав про клопоти громадки.

СЕЛЯНКА ПОРОДИЛА ТРІЙНЯТА.

Селянка Марія Долгій з Чипешеуц (Румунія) породила трійнята: двох хлопців і одну дівчину. Мати і діти цілком здорові.

ГОСПОДАРКА КАТЕРИНИ II.

В давній літній резиденції російських царів, Петергофі, відкрили виставу історичних документів, що ілюструють буджет царів. Показується, що найбільший буджет царського двору припадав на часи цариці Катерини II. Видавано річно поверх три міліони золотих рублів, не числячи наглих видатків цариці. Велику позицію в цьому буджеті робили дарунки для її фаворитів. Катерина II. давала нераз своїм любимцям по 50 тисяч рублів золотом.

НЕ ХОТЯТЬ РОБИТИ НА ФАРМАХ.

Хоч Канада душиться від безробітних і хоч „машируючі" на Отаву всюди голосять, що вони більше нічого не бажають тільки праці, фармери з околиць Брендон, Ман., не можуть допроситися безробітних до праці на фармах. Безробітним оферують по $15 на місяць, приміщення і харч, однак вони волять далі оставатись на допомозі.

В Ріджайні, де були зібрані понад 2,000 безробітних, фармера, який старався там знайти для себе робітника, провідники безробітних з глумом відіслали, кажучи, що він повинен стидатися відтягати безробітних з їх організації до праці на фармі.

СУКНО, ЯКОГО КУЛЯ НЕ ПЕРЕБЄ.

У Мадриді, Еспанія, робили досвіди з сукном, яке хоронить від револьверових куль. І так перед стоячим псом повісили сукно і віддали до нього 15 револьверових стрілів на віддаль 15 стіп. Сукно не було пробите ні в одній місці і пес не дізнав ні одного поранення.

НЕДОЛЯ ЕМІҐРАНТІВ З ПОЛЬЩІ У ФРАНЦІЇ.

З північної Франції повідомляють, що там перебувають у стані крайньої нужди біля 1,000 робітників з Польщі, яких позбавлено права найматися на роботу, а притім не дано їм спромоги вертатися в рідні сторони. Допомоги, що її дістають французькі безробітні, ці еміґранти також не можуть дістати.

ПОМИСЛОВИЙ ШОФЕР.

Шофер Алберт Дріч у Парижі, що довший час був без праці, прийшов на чудову думку. Ходив раненько в місто, крав якийнебудь самохід, що стояв без власника, і заробляв ним цілу днину, а вечером лишав самохід близько якогонебудь поліційного комісаріяту. Так удавалося йому цілий місяць заробляти на щоденний хліб. Вкінці його зловлено і посаджено до арешту.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕРКОВНИЙ КОНЦЕРТ У ЛЮБЛЯНІ.

ДЯКОВО (Українська кольонія в Югославії).— З нагоди Евхаристійного конгресу в Люблянї, 29-го й 30-го червня ц. р., поїхали туди греко-католицькі українські вірні із своїм єпископом Д. Нярадієм і кількома священиками. Вони взяли участь у релігійних процесіях, а по конгресі, в понеділок, 1-го липня, в годині 8-мій вечором, дав український Кирило-Методіївський хор із Загребу духовний концерт. Хор співав композиції ріжних славянських композиторів у старо-славянськім тексті. На концерті був папський леґат, всі єпископи, що були на конгресі, і велика скількість інших достойників. Продукції хору викликали бурю оплесків. Після концерту відспівав хор „многая літа" всім гостям.

СМЕРТЬ ПРОВОКАТОРА.

ЛЬВІВ. — Роман Барановський, знаний зі самбірського процесу проти ОУН, помер на сухоти у Львові. В згаданому процесі виявилося, що як член Організації Українських Націоналістів він стояв на услугах польської поліції. З його смертю зійшов до могили один із тих нечисленних, що знали всю тайну вбивства Т. Голувка і вбивства комісаря Чеховського.

ХМАРОЛОМ НАД ЛЮБАЧІВЩИНОЮ.

ЛЬВІВ. — Дня 19-го липня пополудні шаліла над Любачівщиною велика буря і дощ з великим градом. Збіже цілковито вибите з зерна, а недоспіле висічене й поломане. Села Нова Гребля, Олешичі, а також сам Любачів потерпіли найбільше. Потім пішла буря понад шлях Ярослав-Рава Руська і спинила поїзд. Буревій лютував теж у Незнанові, повіт Камінка Струмилова.

ВІЙНА НЕМИНУЧА

ЛОНДОН. — Карло Віґанд, кореспондент пресової агенції „Юніверсал Сервис", розмовляв з ріжними впливовими політиками Англії. Всі вони переконані, що Італія не згодиться на ніщо менше, як на протекторат Італії над Етіопією. А етіопський цісар зовсім не думає капітулювати перед Мусолінієм.

Мусоліні вважає себе за цілковитого переможця над Лігою Націй. У Женеві Рада Ліґи Націй на прилюдному засіданню в суботу, 3-го серпня, цілком злегковажила прохання Етіопії за охорону перед Італією, а згодилася на пропозицію Італії покликати назад до життя мирову комісію для розглянення пограничного спору між Італією й Етіопією з грудня м. р.

Умови Мусолінія.

Американська пресова агенція „Юніверсал Сервис" звернулася з телеграфічним запитом до Мусолінія, яке його остаточне становище після засідання Ради Ліґи. Він відповів телеграфічно, що без війни можна також вирішити етіопсько-італійське питання, коли Етіопія зрезиґнує з усякого опору й віддасться під опіку Італії. Ліґа Націй не всилі вирішити таких спірних питань, як це потверджує її поведінка в манчуцькій справі. Спір італійсько-етіопський не повстав через останню пограничну сварку. Це є спір, що тягнеться пів століття і його раз треба поладнати.

Становище Ватикану.

„Осерваторе Романо", урядова газета папи, пише статтю про італійсько-етіопський конфлікт. Каже що кольоніяльні держави все мали лише дві методи завоювання територій: війною, або переговорами. А кольонії, як і держави, повстають усе насильством. Церковні достойники з окруження папи, який перебуває тепер на вакаціях у Кастель Ґандольфо, стверджують, що в цьому спорі папа знайшовся в дуже важкому положенні. Він бачить насилля по стороні Італії і мусить для засади бути проти насилля, але на випадок перемоги Італії над Етіопією, бачить можливість поширення католицизму в Етіопії. Активно не може виступити проти Мусолінія через недавно заключений конкордат з Італією.

Назріває конфлікт між расами.

У Женеві, в колах Ліґи Націй, панує погляд, що дипльоматична перемога Італії над Лігою Націй ставить цілу білу расу в некориснім світлі перед чорною расою. Думають, що прийде до загальної аґітації чорних проти білих, а потім може в цілому світі виринути расове питання.

ПОЛЬЩА МОБІЛІЗУЄ АРМІЮ ПРОТИ ДАНЦІҐА.

ВАРШАВА. — Польща, а також Данціґ скріпили свої пограничні війська, коли Польща почала натискати на сенат Данціґа за його спротив проти митних постанов. Польський уряд не хоче викликувати конфлікту з Німеччиною, але мусить ужити всяких засобів, щоб приневолити Данціґ до здачі. Тепер Польща замкнула свою границю на ввіз товарів з Данціґа.

ВИБІР ОТАМАНА ДОНСЬКИХ КОЗАКІВ.

ПАРИЖ. — Козацький отаман, вибраний голосами всіх „станиць" на еміґрації між іншими також нюйорських, граф Михайло Грабе, бувший ґенерал в царській армії, обняв урядування серед святочного церемоніялу. Вибори відбулися 26-го травня, а їх проголошено 20-го липня. Донські козаки стоять за привернення царизму в Росії, а також один відлом, що хоче самостійности козацьких територій у Росії.

СОВЄТСЬКИЙ ЛЕТУН ВЕРНУВСЯ З ДОРОГИ.

МОСКВА.—Совєтський літак, що вибрався був у пятницю рано до Сан Франсіско понад північний біґун, вернувся назад у суботу пополудні до Ленінграду. Щось попсувалося в моторах і летуни боялися катастрофи. Тепер приготовляються до нового відлету.

„КОМУНІСТИ, ЖОВНІРИ РЕВОЛЮЦІЇ" І ДЕЛЕҐАТ „ПОЛЬСЬКОЇ УКРАЇНИ".

МОСКВА. — В дальших нарадах семого конґресу Комуністичного Інтернаціоналу взивав Юрко Димитрієв, болгарський комуніст, щоб уважати союз комуністів із соціялістами та ріжними лібералами за хвилевий. Він потрібний лише для поборювання небезпеки фашизму. Але, твердив він, „ми, комуністи, як жовніри революції, будемо боротися на фронтових становищах; ми маємо казати масам, що кінцеве визволення прийде лише після встановлення совєтського уряду".

Делеґат з польської України, що боявся відкрити своє імя, сказав, що Польща й Німеччина уложили заговір на розділ совєтської України. Казав також, що князь Радзівіл і інші дідичі радять Польщі приготовити повстання селян на Волині і в Київщині.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Депортаційна горячка

Від якогось часу з конґресу йде горячкова пропаґанда за депортацію чужинців, що справді може перемінитися в небезпечний рух, якщо громадянство не подбає за те, щоб її розкрити.

Яскравим прикладом цієї пропаґанди може послужити кампанія, що її веде конґресмен Мартин Дайес, котрий предложив конґресови кілька проєктів про депортацію чужинців з Америки. Його останній проєкт, якби став законом, вислав би з краю шість міліонів людей. Він стоїть на становищі, що якби Америка не була приймала до себе ніяких іміґрантів від року 1880-го, то вона нині не мала би ніякого безробіття, ні крізи.

Того роду пропаґанди в Америці вже не першина. Повставали вони нераз у минулому, а повставали все в часах крізи. В давнину вони звичайно прибирали форму нагінки на радикалів. Конґресмен Дайес уперше ставить свою пропаґанду на отверті основи: мовляв, якби відправити з краю всіх іміґрантів, що не стали американськими горожанами, то в Америці зменшилось би безробіття.

Цього роду арґумент спирається на хибнім розумуванню. Воно забуває на те, що безробіття не повстало з того, що до краю прийшли іміґранти. Відізд іміґрантів безробіття не усунув би. Міліони іміґрантів теж потребують для прожитку немало річей і їх відізд здержав би зараз неодну фабрику.

Показування на ненатуралізованих іміґрантів як на виновників лиха є нічим іншим, як фальшуванням суспільних фактів. За крізу відповідає система продукції, обміни й розділу добра. Якщо можна яку вину приписати людям, то треба її приписати тим, що системою кермують. Ширити пропаґанду, що за крізу відповідають іміґранти, є фальшуванням фактів, що має на ціли відвернути увагу людей від справжніх причин крізи та від справжніх виновників. Воно не може причинитися до розвязання питання крізи, але навпаки, тільки до її ще більшого замотання.

Протестувати проти такої пропаґанди повинні всі, що живуть в Америці. Себто не тільки ті ненатуралізовані іміґранти, яким грозить депортація на випадок ухвалення безглуздних проєктів Дайеса, але і натуралізовані іміґранти та родовиті Американці, бо такі фальшиві, а демаґоґічні заходи тільки відкладають на далеку будуччину вирішення справи, до якої громадянство повинно братися, не гаючи часу, вже тепер.

О. Онацький.

ЩЕ ПРО ВАГУ ТРАДИЦІЙ.

(Відповідь д-рови Д. Донцову).

Моя стаття в „Свободі" під заголовком „Вага традицій у політичному й національному житті" викликала кілька зауваг на мою адресу з боку Дм. Донцова в статті „Ґальванізатори трупів" (Вістник 1935, VII—VIII).

Уважаю потрібним відповісти на ці зауваги.

Отже перш за все Донцов дивується, чому я свою арґументацію підпираю цитатами з його праць, і додає: „В кожнім разі, хто цитатами з „Націоналізму" боронить Драгоманова, той ні одної букви не зрозумів або в одного або в другого".

Далі п. Донцов закидає мені „мазохізм", на тій підставі, що моя „думка, мовляв, відчуває таємну насолоду від чужої, посторонної ідеї", яка нібито знущається надомною, але що я без неї не можу обійтися. Такою ідеєю є у мене... цитування Липинського й Драгоманова, від яких, мовляв, дуже легкий шлях до „европейського Сходу" й до „трох Русей".

Не задовольняючися цією інсинуацією, Донцов продовжує: „Зовсім не про традиції йде й другому оборонцеви Драгоманова, Онацькому. Йому йде, мовляв, тільки про оборону Драгоманова, бо Онацький не виступає в обороні традиції, захищаючи Драгоманова. Бо розкладові думки Драгоманова ще живі в нашій сучасності. Онацький виступає за них, бо вони йому рідні й досі, а традиція тут ні при чому".

Ці твердження треба було би ствердити бодай якимсь одним фактом, а що Донцов його не має — і не може мати — то він задовольняється голою фразою, себто інсинуацією.

Отже, перш за все — факти. А факти такі, що тоді, як Донцов, як він визнає в цій самій статті, співробітничав в „Украинской Жизни", органі українських автономістів (навіть не федералістів), писаному московською мовою, я за цілу свою політичну і журналістичну діяльність не написав ні одної статті московською мовою (хоч писав мовою французькою й італійською, розуміється, завжди в обороні української справи) і був одним з дуже небагатих студентів київського університету, що бойкотував ще до революції московський театр і оперу, що була тільки московською мовою. Впродовж цілої своєї політичної діяльности (себто ще з ґімназійної лавки), я завжди виступав і далі виступаю проти тих форм москвофільства і федералізму, що були типові для часів Драгоманова, але в наших часах є лише шкідливий пережиток. І саме тому в моїй статті я підкреслив, що „можна й потрібно поборювати пережитки драгоманівщини в сучасному політичному житті", а словам Донцова, мовляв: „Онацький не виступає в обороні традиції, захищаючи Драгоманова", перечить виразне підкреслення в моїй статті, що мені йде якраз тільки про память Драгоманова в українській національній традиції.

З вище наведених фактів видно, скільки правди в інсинуаціях Донцова щодо моєї „спорідненості" з ідеями Драгоманова.

На питання, чому я підпираю свої арґументи цитатами з Донцова, відповім, що, як кожний може бачити навіть з вище наведеного закиду Донцова, я підпираю їх не тільки цитатами з Донцова, але й з Липинського й Ст. Смаль-Стоцького, і з багатьох інших наших українських і чужинецьких авторів. Ціла справа полягає в тому, що я свою статтю не тільки підпираю цитатами з Донцова, але що я цілу свою статтю збудував на одним з цих цитатів, зробивши з нього ті льоґічні висновки, яких Донцов не захотів чи не зміг зробити. Цитат цей походить з ЛНВ (1924, V., ст. 80). Ось він:

„Модерний націоналізм тримає високо прапор традиціоналізму, і се його привязання до землі батьків, до їх віри, звичаїв, до родини й раси і ріжнить його від третього кумира, якому — по при раціоналізм і матеріялізм — поклонявся старий націоналізм, від соціялізму. Сей традиціоналізм єднає модерний націоналізм з церквою. Фактом, на якім будує свій націоналізм, Барес, є „земля й мерці". **Культові предків завдячує модерний націоналізм свої найсильніші пориви".**

Виходячи з цього цитату, я перевів докладну студію над вагою традицій у національному житті, і не моя вина, якщо Донцов з цілої статті, що складається з яких двацятьох сторінок друку, помістив тільки несповна дві сторінки, присвячені не тільки Драгоманову, але й обороні памяти й Грушевського, й Шевченка, і Франка, і всіх тих, кого **партійники** зі своїх **партикулярних** інтересів хотіли би викинути з лона нації: „За кілька антикатолицьких віршів та не дуже побожних виразів наші архикатолики радо викреслили би Шевченка й Франка з української літератури та віддалиб їх память анатемі, а інші те саме зробили би з Драгомановом, і почасти з Грушевським".

Отже якщо Донцов побачив у цілій моїй статті тільки „оборону Драгоманова", то можна запитати, чи не хворий сам п. Донцов на отой мазохізм, на оте „відчування таємної насолоди від чужої посторонньої ідеї, яка знущається над ним, але без якої він ніяк не може обійтися".

Донцов запитує: „Чому треба звеличувати традиції Драгоманова і замовчувати або ганити традиції Грінченка і Кониського, а не навпаки".

Дивуюсь я, де Донцов знайшов у моїй статті ганення памяти й традицій Грінченка і Кониського, людей, котрих я глибоко шаную. Колиж я не назвав їх імен, то значить, що в моменті писання я не пригадував собі ніякого гострого випаду проти їх памяти. Бо мені треба було **неґативного,** а не позитивного прикладу. Автім, хіба не про них я думав, коли писав: „Але хто на Придніпрянщині тоді цим (соціялізмом, федералізмом і московською культурою) не захоплювався? Можуть знайтись **одиниці,** а память цих одиниць треба відповідно шанувати".

Донцов далі зауважує:

„Хто говорить про пошанівок традицій, повинен знати різку критику, що дали драгоманівству Грінченко, і Франко, і Кониський — всі сучасники Драгоманова". Цілком правильно.

Ось, наприклад, що писав Ів. Франко в 1910 р.:

„Особливо писання Михайла Драгоманова мали в своїм часі велику вагу і не стратили ще й досі великої вартости. Та для нас, Українців, більше значіння від його програмових та політичних праць мали його критичні статті, його звістки, подавані про наше письменство в заграничні літератури, його чисто наукові історичні, історично-літературні та фольклорні праці. Майже кожда з тих праць кидала нове світло на нашу минувшину, відкривала нові горизонти, вчила нас розуміти нашу історію і нашу теперішність, вникати в інтереси живих людей, розуміти й поважати їх. **Уся його діяльність була одною великою проповідю невтомної праці для добра й подвигнення рідного народу".** І далі: „Горяча проповідь Драгоманова, ведена крім друкованого слова також при помочі оживленої кореспонденції, головним своїм змістом мала те, щоби привчити Галичан читати, студіювати, відучити їх від пустої фразеольоґії і витрати часу, а засадити за реальну працю. Він звертав увагу на насушні потреби народу, на застій у політичнім житті, на неуцтво і поверховність світочів і проводирів Галицької Русі; як із найтяжчим ворогом воював із привичним у нас крутійством, породженим бюрократичною школою, і не переставав допікати людям доти, доки не докопався в їх душі до живого й болючого. Його статті й листи то були для значного числа Галичан мов удари батога; вони пекли й боліли, часто трафляли невинуватих, бували несправедливі, але завсіди змушували думати, входити в глиб справи, обрахуватися з власним сумлінням. Непедаґоґічна в подробицях, ця метода була чудово відповідна власне до розбурхання грубошкірої, лінивої та байдужої рутенської натури".

Так писав про Драгоманова Франко, на котрого посилається Донцов. Розуміється, вбачав Франко в Драгоманові і те, що всі ми бачимо, себто його москвофільство і федералізм, але це не перешкаджало йому віддавати Драгоманову належне.

І в моїй статті про „вагу традицій" не йшло мені про „звеличування памяти" Драгоманова, а тільки про невідповідне, крайнє некультурне його розвінчування. Не про „ґальванізування трупів" мені йшло, а про „пошанування могил". Не треба забувати, що Драгоманів — перший **соборник.** Він відкрив українське Закарпаття. Він перевів кольосальну роботу над зближенням Галичини з Придніпрянщиною. І ці його заслуги примушують нас не забувати про них, як заслуги Донцова примушують нас забувати про його польську орієнтацію в 1920 році, задокументовану в книзі „Підстава нашої політики", що „Вістник" її ще й досі реклямує.

Зрештою, хоч як це може видаватися дивним, сам Донцов не знає, чому зі мною в цій справі полємізує, бо кілька сторінок далі приходить до того самого, що і я в моїй статті. Так ось на ст. 600 „Вістника" ми читаємо:

„Коли Штайнові оповіли про Ґете, задуреного в Франції, що не розумів визвольницької пропасниці, яка стрясала країною, Штайн відповів: „Лишіть його; він постарівся". „І уявіть собі, — додає Донцов — ніхто не назвав його „деґенератом", ні „хамом".

Абсолютна правда! І саме цього я й хотів в моїй вище названій статті, щоб наші критикомани залишили не тільки Драгоманова, але й іже з ним „покійників", бо вони не тільки „постарівся", але навіть уже померли. Не про ґальванізацію трупів мені йде — повторюю, але про пошанування могил.

Штайна ніхто не називає „деґенератом" і „хамом", але й Ґетого ще досі, не вважаючи на його „нерозуміння визвольницької пропасниці", залишають спати спокійно в могилі і час від часу влаштовують навіть на його честь пишні свята. До свят нам ще дуже далеко, але бодай „залишіть їх, бо вони померли". Хіба не цю саму думку висловив я, коли писав:

„Нема ніякої рації полемізувати з історією; треба творити сучасне. Треба приймати історію такою, якою вона є, але споживати в ній треба лище те, що може бути пожиточне, себто **творче, будуюче".**

В справі „безперервної єдности" традиції, що видається Донцову „протухлою мудрістю, ц. к. австрійських або царських педаґоґів, чеховських „людей у футералах", залишається тільки пошкодувати, що Донцов не зауважив величезного цитату в цій справі з Кайзерлінґа, автора „Всесвітньої Революції", одного з найбільших фільософів наших часів, що його Андре Моруа (якого до речі дуже часто перекладають у „Вістнику") називав недавно (27. травня) в „Фіґаро" „динамічним і бурхливим велитнем, здатним після одної промови імпровізувати інших три". Отже, як бачимо, ми тут на кільометри від „людей у футералах".

Донцов запитує: „Зрештою, де є границя? Чому зупинятися на Драгоманову? Чому не піти за наукою Липинського". І дійсно, запитаю і я, чому не брати в **кожного** те, що є у нього пожиточного, залишаючи все інше **на забуття?** Я роблю це цілком відкрито, і „залюбки цитую", як закидає мені Донцов, і Липинського, і Драгоманова. Інші роблять це потаємно, ховаючись. Бо у кожного з них можна знайти цікаві і пожиточні речі. Хіба зрештою не те саме робить Донцов? Ось він на сторінці 607 пише: „Знаний противник націоналізму і націй, прихильник їх злиття в „паневропі", французький Жид Юлій Бенда, коли на нього находять хвилини проблеску, пише досить мудрі річі. Ось одна з них". І далі наводить досить довгий цитат.

Отже якщо Донцов знаходить можливим для підпертя своїх тез (у даному випадку, на мій погляд, дуже невдатно) запозичатися в чужинця, французького Жида, „знаного противника націоналізму і націй, Юлія Бенди; якщо він залюбки цитує в своїх статтях московських і польських письменників, то я не бачу нічого злого в тому, що цитую залюбки Драгоманова і Липинського, коли знаходжу щось доброго зацитувати.

І коли, наприклад, Донцов пропаґує з таким захопленням свою ідею „ордену" (якою він закінчує і статтю „Ґальванізатори трупів"), я не розумію, чому він не підіпре її цитатом з Липинського, який — раніше від Донцова — дійшов до тої самої ідеї.

Дозволю собі тут навести цей цитат з Липинського, на доказ, що і Донцов міг би знайти в Липинському щось йому корисне, і то тимбільше, що я сам цеї ідеї Липинського (а значить і Донцова) в пристосуванні до нашої української дійсности **не поділяю.**

Ось він, цей цитат:

„Католицьку церкву спасали в усіх часах від розкладу й упадку не вчені диспути з іновірцями, диспути, що були раціоналістичною обороною і чисто зверхніми проявами руху; не запевнення, що перемога католицтва передрішена Богом; а спасли її монаші **ордени,** що своїм завзяттям і відродженням чернечої моралі, відродженням зорґанізованого релігійного фанатизму, відродили відповідно до змінених умовин саму суть католицтва, як воюючої церкви, як орґанізації того аванґарду небесних святих, що на землі бореться за перемогу добра і старих та непорушних законів. Православна українська церква відродилася в XVIII. в. не полємікою з католиками, яка була вже **наслідком** відродження, а відродженням аскетичного православного монашества і уморальнюючих воюючих за свою віру православних братів. Робітничий соціялізм не „наукою і пресою", а робітничими синдикатами і „прямою акцією" намагається спасти себе з одного боку від деморалізуючого впливу „всякої — кажучи словами синдикалістів — наволочі з інтеліґентських політиків", а з дру-

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

14

Всі усміхнулись, навіть батько. Володько піймав батькову усмішку і йому відлягло від серця. Значить, не дуже велику дурницю він втяв. Мати, гірко усміхаючись, гладила дітей по голові:

— Ех, горенько мені та тошненько з такими робітниками. Роздягайтесь но, та спати...

І діти пішли спати, а батьки ще довго не лягали та обмовляли справу з купівлею землі.

Одначе Володько не міг зараз заснути. Він пильно з заплющеними очима прислухувався до розмови батьків. До того переминав у думці багатий на враження день; свої гри з товаришами, манастир, ченців, учнів і цілу подорож до Дерманя й назад.

Розмова батьків відчасти не зрозуміла йому. Він не цілком поділяє їх прибільшені турботи за грішми. Нащо їм гроші? Нащо їм та земля? Мають вони хліб, картоплю, сало, молоко. Чого ж їм ще треба? Чиж як він виросте... Чи йому потрібна буде та земля? Ось він чобіт не має. Не має добрих штаненят...

Одначе батьки видно мало турбувались його штаненятами, а зате багато, як і де дістати грошей? Що можна продати? Як дотягнути з хлібом до нового врожаю? Скільки було б за годовану льоху карбованців? і т. п. Це займа старих до того, що порою вони досить вперто змагались і одно другого переконували.

Сплять усі на полу*). Піл широкий, тривкий. З одного кінця під стіною місце батька. З другого від печі — матері. По середині Володько і Хвидот, а Василь —окремо у запічку. Володько спав завше коло батька.

Мягко на полу — не особливо. Велика, до розміру полу, соломяна мата не відзначається особливою мягкістю. Застеляється її грубими ряднами, а під голови кладеться під ряд подушки.

Лягаючи, ціла родина спочатку молиться. Лягти без молитви ніхто не посміє. Батько, лягаючи вже в постіль, ще три рази охрещує себе, вибубнює „Ангелу Христов Хранителю" і кладеться. Володько чує це все, вивчив таким робом і собі цю молитву, говорив її про себе і лягаючи хрестив місце подушки, на котрому клав голову. Чув також Володько, як батько лежачи постогнував від ріжних болів і як нераз крізь сон гукав, або мимрив якісь невиразні вислови. Голос його тоді глухий, ніби хто душив батька. Володько боявся цього, курчився, вкривався з головою і затикав пальцями вуха. А серце малого починало швидко і болюче битись.

— Ти ще не спиш? — питає батько, лягаючи коло Володька і вкриваючись кожухом. Володька цей запит здивував, і втішив. Батько рідко коли питав щонебудь дітей. Рідко коли турбувався він, що і як з ними. І це раптом... І то таким тоном...

— Не хочу спати, тату. Я думаю... — каже Володько.

— Ну, ну. Спи. Хай коні думають. У них великі голови. А тобі ще рано думати. Спи. Згаси, стара, блимавку — говорить батько.

Мати здалека здмухнула лямпочку, яку засвітили були на місце лямпадки і в хаті стала поніч.

— Охо-хо-хо! Анґелу Христов Хранителю... — молиться батько на сон. Володько підвів голову, перехрестив подушку і знов ліг. Цим він показав, що він не забуває молитись. Йому б дуже хотілось, щоб батько це кожного разу зауважав, але той як нато-те, ніколи не помічав, чи то може робив такий вигляд.

І після цього все стихло. Сапання ще не розійшлось, бо крім Хвидота ніхто ще не спав. В хаті поволечки почало виднішати. Це, мабуть, сходить місяць. Крихітне, кволе його світло пробилось і до хати так, що Володько міг навіть розпізнати контури посудника коло дверей. На нього, правда, і падало якраз місяшне сяйво...

Десь у печі ввесь час цвіркоче цвіркун і Володько не може хоч на хвилю зчихатись того настирливого концерту. Він слухав його довго і терпеливо, але коли намагався перекинути свою увагу на щось інше, помітив, що цього не в стані зробити. Йому хотілось заговорити до батька. Іншим разом він би ніяк не смів навіть подумати про щось подібне, але тепер у батька видно настрій не кепський. До того, батько все одно спить. Це чує Володько по його диханню. І поміркувавши хвилю над своїм наміром, малий набірається одваги, потайки підгортається ближче до батька й шепоче:

— Тату...

Батько не обзивається.

— Таату!... — підвищеним голосом.

— Чому ти не спиш?— каже батько.

— Тату! Де той цвіркун сидить? — Володько завдав питання не без остраху, що дістане у відповідь якийсь жарт або просто нічого не дістане. Але батько йому відповів цілком поважно:

— У печі.

— А він не спечеться?

— На горяче він не дурний лізти.

— А деж він сидить?

— Ну, денебудь у щілині, коло стіни.

— Чи можу я його піймати?

— Щож ти з ним? У борщ вкинеш?

— А нащо він там завше цвіркоче? Я б його забив.

— Часом і ти таксамо цвіркочеш, але тебе ж ніхто не забиває. Та ти ще його не так то й зловиш.

— А метелика я зловив. Він має дуже гладенькі крильцята. Василь робить з них попілець і сипле його до чобіт. Я хотів одну пташку в лозині піймати. Така велика, чорна. Вже був би зловив, та вона порхнула і відлетіла.

(Далі буде).

*) Одно спільне збите з дощок леговище.

того боку від руйнуючого самі засоби продукції примітивного і варварського комунізму.

„Український національний рух не спасе себе фабрикацією словесних соціяльних утопій, якіб настільки мали подобатися „народови", що він, захоплений талантом письменників, зробиться національно свідомим, аби тільки мати приємність взяти участь у будучім предсказанім і змальованім цими письменниками соціяльнім устрою. Не літературою відродиться Україна, а моральним відродженням, зростом і боротьбою тих соціяльних груп, які стихійно хочуть і можуть українську націю творити і які без української нації не можуть жити". (Листи до братів-хліборобів", ст. 125).

Як бачимо, і Донцов може знайти в Липинському щось корисного. Біда полягає лише в тому, що наші „орденовці" тільки **пишуть та говорять** про ордени, а справжні основники орденів ніколи про свої заміри не розписувались, а впрост ті ордени **творили. Починали від самих себе,** а не від пропаганди іншим. І саме тому я й не поділяю ідеї Липинського (а значить і Донцова) про єдиноспасаємість „орденів", що в нас „орденовці" починають „ордени" все від інших, а не від самих себе. І навіть, коли справді виникло щось подібне до націоналістичного ордену, то проповідники „орденства" до нього відмовилися вступити.

І з цього приводу ще один маленький цитат; і знову не з щоденника якоїсь чехівської людини в футералі, а з книги бувшого (ще минулого року) міністра національного виховання в фашистівській італійській державі п. Ерколе, котрий так пише, коментуючи довгий цитат з Макіявеля:

„В цих словах Макіявеля знаходиться передчування великої правди, що те, що може зруйнувати соціяльні установи, полягає не стільки в зіпсутости злих, як в інертности добрих, і що ніяка установа не може вмерти, поки знаходиться в ній хтось, хто вміє жити в повній згоді з тими принципами, що лягли в основу установи. Хто занадто скандалізується злом (що його творять інші), є звичайно людиною кволої чи малої волі до добра; хто попадає в розпуку від стану суспільства, до якого належить, бо йому здається, що в ньому переважають зіпсуті і негідні, є майже завжди людиною малої віри і часто знаходиться на краю зради чи відступства. (Панейко був завжди найгіршим критикоманом нашого суспільства. — Е. О.). Увести в життя **власним коштом і за всяку ціну,** що би вам не трапилося, норму власної віри, є завжди найкращим засобом для того, щоби вона затриюмфувала: **бо не галасування перед злом виховує до добра, а конкретний приклад добра"** („Pensatori e nomini d'azione" — „Мислителі і люди чину", Мілян, 1935, ст. 52).

Отже зачинаймо від себе і „залишімо в спокою тих, хто вже постарівся".

Докиж ми не навчимося зачинати від себе, то про ніякі ордени не то не говорім, але й не думаймо. Бо в той спосіб плекаємо фарисейство. Ні, не партія, і не сам орден, а лише масовий рух зможе врятувати Україну. Орден же може служити тільки **допомоговим** засобом для викликання того масового руху, і то тільки при вище наведеній умові, що „орденовці" звертатимуть більше уваги на самих себе, а не на інших.

Суперечка.

Жінка: Чоловіче, не доводи мене до пасії, бо зараз кинуся до ріки!...

Чоловік: А щож тобі ріка винна?

WORLD AMERICAN JAMBOREE.

В серпні цього року відбудеться у Вашинґтоні всеамериканський зїзд пластунів — WORLD AMERICAN JAMBOREE. Зїдуться там пластуни з усіх країн Злучених Держав, а також з інших країн Америки. Якаж мета такого зїзду?

Пластові відділи провадять теоретичну й пратичну пластову працю в домівках, на прогульках і в таборах. Щоб мати можливість порівняти осяги праці всіх таких відділів, улаштовують більші зїзди-табори пластунів, що їх пластуни називають JAMBOREE. Кожних пять років відбуваються й світові джемборі. Звичайно на світовім джемборі кожний нарід має свій окремий табор. Програма світових джемборі складається з офіційних, обовязкових для всіх, частин і з неофіційних, які кожний нарід використовує, щоб похвалитися своєю власною програмою. Крім чисто пластових точок кожний нарід пописується ще й усім тим оріґінальним і найкращим, що він має: національний одяг, пісні, танці, спосіб життя (побут), характер будівель, що виявляється у формі брами-входу до табору, чи таки в окремій будівлі серед табору, в якій звичайно улаштовують виставу. Крім того пластуни ріжних народностей знайомляться поміж собою і навязують тісні звязки. Коли взяти під увагу, що на таких здвигах бувають і визначні люди, що здебільша також є пластунами, то стає ясним, яке велике значіння мають такі світові джемборі. Подібне значіння, може тільки в меншій мірі, буде мати цьогорічне WORLD AMERICAN JAMBOREE.

WORLD AMERICAN JAMBOREE — це добра нагода зактивізувати українське пластунство в Америці й поставити його на міцні національно-пластові основи. Пластове виховання прищеплює активність, що так потрібна якраз тим пластунам, що їх нарід іще не виборов собі самостійности й права на „Власну Хату". Український Пласт має на меті виховати людей сильних фізично й морально (у національному й вселюдському значінню), що поставилиб собі за найкраще завдання вибудувати цю „Власну Хату". В Галичині Український Пластовий Улад розвязано в 1930 році. Ця заборона треває й досі. Здавалосяб, що українські пластуни в Америці, що живуть вільним життям, малиби перебрати на себе пластову працю, яку в Галичині припинено в її найкращому розцвіті. Від часу скасування Українського Пластового Уладу в Галичині польською владою минає вже пять років, але зпоміж української пластової молоді в Америці лиш окремі гурти й одиниці бралися до пластової праці, яка мала до цього часу випадковий характер. Нема сумніву, що чимало українських пластунів є членами американської пластової орґанізації. Завданням старих пластунів зпоміж них булоб навязати звязок з усіми такими українськими пластунами, що національно заникають у величезному американському морі, зоранізувати українські пластові відділи та скоординувати їхню внутрішню пластову працю і діяльність назовні. Перед ними лежить ріжнородна національно-пластова праця безкраїм полем, яке мусять зорати в інтересі не лише своїм, а й їхньої далекої Батьківщини, якщо вони ще відчувають якийсь звязок з нею! В кожній праці завжди найтяжчий початок. Найсприятливіша хвиля до такого початку надходить якраз тепер у звязку з WORLD AMERICAN JAMBOREE.

Для орґанізації українського пластового руху в Америці треба:

1. Українські пластуни-скавтмастри мусять якнайскорше порозумітися в тій справі між собою і притягнути до співпраці старших пластунів і всіх тих, що хотіли би провадити пластову працю й опікуватися нею, але що з ріжних причин не мали можливости її зачати.

2. Утворити українську пластову централю (чи комітет), якщо це виявиться необхідним, якаб тимчасом занялася підготовою участи українських пластунів з Америки у WORLD AMERICAN JAMBOREE окремим народнім табором, а в дальшому моглаб занятись орґанізацією Українського Пластового Уладу в Америці та поширенням його аґенди.

Отже головним завданням такого тимчасового комітету булоб українським пластунам в Америці взяти активну участь у WORLD AMERICAN JAMBOREE всім спільно в свому окремому таборі. Цим не тільки українські пластуни Американці виявилиб себе добрими орґанізаторами, але й зробилиб немалу прислугу Рідному Краєви. Відповідне уладження українського пластового табору, обсяжної вистави не лише праць українських пластунів, але й ріжних досягнень української культури та ріжні національні виступи — все це буде доцільним і в великій мірі прислужиться нашій національній справі.

Праця для добра Батьківщини це один з найбільших обовязків Українця пластуна. Нагода трапляється добра, треба її використати, але за працю треба братися негайно, бо часу лишилося мало. Всі українські пластуни в Америці, якщо вважають себе добрими пластунами, а в першій мірі також і Українцями, візьмуться за цю працю й не злякаються того, що може її буде багато, чи буде тяжка.

скм. **Д. Козицький,**
Прага.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член, від. 95 У. Н. Союза в Бет, Па., складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $25, котрі стали мені великою помічю в моїм каліцтві. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Петро Дорошков.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 8-го серпня, точно в годині 8-мій ввечір. Просимо всіх членів, щоб прийшли на збори, бо маємо важні справи до полагодження. На зборах комітет з пікніку здасть справоздання. Хто з членів не був на пікніку, то просимо, щоб виконав ухвалу на тих зборах. Довгуючі члени зволять вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Ґуянський, секр.

Помилився.

Пан: Пригляньтеся, пані, цьому молодому чоловікови. Я не знаю його, але можу присягнути, що він іще нежонатий.

Пані: Ей, чи не помиляєтесь ви?

Пан: Ні. Подивіться тільки на його брудний ковнірець, на його убрання, що при ньому нема двох ґудзиків, а один поломаний... Якщо він був би жонатий, напевно не пустилаб його жінка в такому вигляді...

Пані: Мій пане, випрошую собі всякі дальші ваші уваги. Цеж мій чоловік!

ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ, ЩО Є ВЛАСНИКАМИ АВТОМОБІЛЯ.

Адміністрація „Свободи" прохає всіх тих, що є власниками автомобіля, а зокрема тих, що мають авта виробу FORD і CHEVROLET, щоб виповнили нижче поданий квестіонар.

Виповняючи цей квестіонар, ви поможете адміністрації „Свободи" дістати від автомобільних компаній оголошення.

Квестіонар просимо слати на адресу „Свободи"

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

NAME ________________________
Імя

ADDRESS ________________________
Адреса

MAKE OF CAR ________________________
Назва (виріб) авта

ENGINE NUMBER ____________ SERIAL NUMBER ____________
Число мотора Число серії

DATE OF PURCHASE ________________________
Дата купна

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„НА СТОРОЖІ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ.

У кого з нас пливе в жилах чиста українська кров, до якої ще не дістались бацилі московського большевика, захланного Ляха й інших ворогів, які обдурюють український нарід співжиттям, які зуміли приєднати вихованих яничарів до співпраці тримати дальше наш нарід у неволі, треба нам, свідомим Українцям, глядіти ширше на світ, і не дати провокаторам, таки нашим провокаторам, баламутити наші маси. Ті провокатори непомітно, але певно почали вертіти з середини, щоби підорвати наш революційний рух, який кріпшає з бігом часу, а в недалекій будуччині здобуде волю Україні.

Наші вороги викидають грубі суми гроша на знищення визвольного революційного руху Українців, бо шлях українських націоналістів є вимірений в лоб ворогам. Вороги в подібний спосіб самі здобули волю і тому наняли собі платних аґентів, таки з нашого народу, і то в кождій професії. Вони удають гарячих патріотів для замаскування своїх становищ розбивачів. Удають будівничих України, непомітно піддають ріжні пропозиції, які не виходять в користь, але на шкоду нашого народу.

Щоби подібному хаосови покласти кінець, мусимо взятись до рішучої боротьби з нашими крутіями, яким не лежить на серці горе свого народу, але особиста нажива, здоровий карман, а визвольну справу відсувають на друге місце. Ми досить мовчали під ворожим канчуком, а коли живемо на вільній землі Вашинґтона, маємо спромогу заговорити по справедливости і стати в обороні свого поневоленого народу, дати моральну і матеріяльну поміч, нашим борцям, піднести їх на дусі до завзятішої боротьби з окупантами. А наших яничарів треба бойкотувати, коли ще до цього часу не навчились нічого, лише гнути лоб, перед грабіжниками. Я запитую прилюдно читачів, яку ми вартість, будемо мати перед світом, коли ми, Українці, не будемо мати підготови до визволення, а будемо протестами й жалобами домагатись волі? Чи вже де в світі яка нація виблагала собі волю просьбами? Коли так, то прошу відповісти.

Зрештою ми не діти, а зрілий нарід. Можемо розріжнити, що для нашого народу зле, а що корисне. Блахман угодівщини лопнув і певно не повернеться, бо свідомість перемогла. Большевицький клич розвіявся на чотири вітри і прийшов час, що майже нема вже кого дурити. Та в тім часі зайшли події, яких годі було сподіватись, бо от застали льояльність всякої масти, давай єднатись: від радикалів до клерикалів проти націоналістів.

І нащо це все робиться? На те, щоби не стратити мізерної посади; на те, щоби часом маси в часі визволення не примусили до активности, де мож наложити головою; на те, що подібним яничарам і під окупацією не зле живеться. А ти решта, народе, терпи, бо мала ґрупа вдоволена.

Та ви собі мрійте про тихе, спокійне життя, але годі вам, прислужникам ворожим, дальше дурити маси народні, бо терпінню приходить кінець.

Хай живе українська національна революція!

Г. Туркевич.

СПРОСТУВАННЯ.

Подаємо до відома, що в оголошенню „Державницької Маніфестації Української Еміґрації в Америці" пропущено через похибку, що тикети на цю маніфестацію можна теж дістати в п. Сурмача, 103 Евеню А., Ню Йорк, Н. Й.

Управа Ман. Ком.

Павло Буркан.

КАСЬКА І ПРИСЬКА

(Оповідання).

(2)

— Ви були би зробили мені добре, якби були взяли Каську до тих перевесел. То неправда, що мої перевесла ліпші. Каська, як схоче, зробить несогірші. Перевесла з тої соломи то не для мене робота. Солома стояла на дворі коло дороги. Через те й вона набита порохом, ще й зацвила; як робити що з неї, то куриться і засипує очи. Той зацвилий порох дуже шкодить моїм очам. Я від дитини все хорую на ті очи.

— Мабуть вони такі гарні, що аж Семань дуріє за ними! — Соломія перебила ті крутійства Приськи і додала: — Як би Семань помагав тобі робити перевесла з тої соломи, то її порох не лиш не шкодив би твоїм очам, а навпаки, поміг би... Хібаж я не знаю, що тобі зайхало в голову?

— Послухай мене, Присько! — сказала стара, беручи руку дівчини між свої старечі і гладячи її. — Я тобі Семаня не жалую. Навпаки. Поживеш, то побачиш, хто тобі добре желає і за тобою обстав... Колись і Семань подякує мені. Як би тепер ти не пішла до перевесел; як би ти пішла Каська і як би ти лишилася збирати чатиння, то ти може би й мала розкішний день... Зате по трох тижнях тебе заступила би друга... як би ти не навкучилася йому ще скорше. По трох тижнях, як не будеш знати того, що я знаю, і як не перебеш, то будеш лежати на марах.

— Що-о-о? — дівчина спитала, не розуміючи закінчення перестороги.

— Ти гадаєш, що стара верзе щось, неначе у сні? Таке буває у старих. Та моя голова ще цілком твереза. Іди до перевесел, бо я ще мушу дещо зорудувати в хаті. Як скінчу, то прийду до тебе і скажу, що тобі грозить. Ти маєш ворога.

— Та я знаю, що дехто волів би, щоби я...

Не докінчила, бо Соломії коло неї вже не було. Дівчина пішла до стодоли. Розвязала перший околіт, розтрясла його та ніякі порохи до очей не били. Зачала крутити і вязати перевесла. Вязала, та робота якось не йшла їй так скоро і гладко, як то звичайно бувало. Ломила собі голову питанням:

— Що значать слова старої „будеш лежати на марах"? Чого я маю лежати на марах? Ще й до трох тижнів... Хіба Каська хоче отруїти мене і стара про се знає?

Приська, що скрутила дватри перевесла, то вибігала зі стодоли і дивилася, чи Соломія вже йде до неї. Ледви діждалася. Соломія прийшла і сіла на околоті. Сіла і мовчки дивилася, як Приська крутить і вяже перевесла. Дівчина ждала, коли стара зачне розказувати, а вона про що інше. Нарешті Приська не видержала і сама розпочала, питаючи:

— Чого я маю на марах лежати і то вже до трох тижнів? Як знаєте що, то скажіть!

— Чи ти знаєш, що тамтої неділі Каська була у нашого пароха? — спитала Соломія.

— Відкиж я про се можу знати? Вона не сказала мені, а я не була там, щоби бачити на власні очи.

— А я була і бачила.

— Ви бачили Каську у єгомосця? Чого вона там була? Може давала на заповіди? Може й Семань був там?... З неї?

Приська сполотніла, млости вдарили на неї. Щоби не впасти, сіла на околоті коло Соломії.

— Не на заповіди дала... Як би й на заповіди, то не з Семанем. Семань не возьме її, поки ти живеш. Вона заплатила три задушні богослуження.

— За душу Семаня?

— Якаж ти дурна, яка ти дурна! Вона хотіла би вимолити його смерть?! Вона за тебе, за твою душу заплатила три служби! Хоче замолити тебе на смерть.

— Що ви кажете?! — Приська скрикнула. — Та я ще не вмерла, щоби за мою душу службу платити. То тільки за душі небіжчиків правиться Службу Божу.

— А вона таки за твою душу замовила і заплатила. Три служби...

— Не жартуєте! — перебила дівчина. — Не гадайте, що я така дурна і повірю вам.

Стираючи з чола піт запаскою, дівчина додала:

— Я по ваших перших словах справді жахнулася. Тепер мені аж смішно, що ви таким жартом годні були так стрівожити мене.

— Гадаєш, що то жарт? Ну, ну, добрий мені жарт замолити когось на смерть! Хіба ти святими річами жартуєш. Я ні!

— Я вам ніколи не повірю, що Службою Божою можна з когось виперти його душу; що можна когось на смерть замолити.

(Далі буде).

ЧЕРЕЗ ПОДАТКИ.

Катехит: Івасю, через що можна дістатися до пекла?

Івась: Через податки!

Катехит: Не говори дурниць!

Івась: Алеж так, прошу отця катехита! Вчора казали тато до мами, що через ті податки нас усіх дідько візьме!

ІНФОРМАЦІЇ ПРО СТУДІЇ У ВИСОКИХ ШКОЛАХ У ШВАЙЦАРІЇ

Швайцарія, хоч мала країна, має багато високих шкіл, у яких студіює в першу чергу молодь швайцарська, а дальше велика скількість чужинців з цілого світа. Головним центром студентського життя є місто Ціріх, у якому є одинока в Швайцарії висока технічна школа, крім університету та інших шкіл.

Висока технічна школа в Ціріху має такі відділи: 1) архітектурний, 2) будівельний, 3) машиновий з підвідділом летунським та електротехнічним, 4) хемічний і фармацевтичний, 5) агрономічний і лісовий, 6) мірничий, 7) математично-природничий, 8) військової інжинірії та крім того багато доповняючих курсів і викладів. Чужинці мають доступ до всіх відділів. Студії тревають 7 до 8 семестрів. Вписи на зимовий семестр тревають до половини жовтня. До прохання про принняття треба долучити такі документи: 1) свідоцтво зрілости, зглядно його леґалізований переклад, 2) посвідку про закінчення 18 літ життя, 3) дозвіл батьків, згл. опікунів, на студії, наскільки бажаючий студіювати є неповнолітний, 4) свідоцтво моральности, якщо була перерва в студіях. Основні оплати виносять семестрово коло 200 франків, а кромі того окремі доплати за ляборaторії, які в деяких семестрах виносять до 100 франків. По закінченні студій одержується дипльом інжиніра. Виклади німецькою мовою.

В місті Вінтертур є фахова технічна школа, де студії тревають коло 3 роки. До тої школи вже можна дістатись по закінченні 6-тої кляси гімназії чи іншої рівнорядної середньої школи за вступним іспитом. Школа ця вишколює технічних фахівців вузької спеціялізації, які особливо підходять до українського життя в епоху, коли наш промисл ще лише починає розвиватись. Виклади мовою німецькою.

Крім тих двох існує ще в Льозанні неповна технічна школа, підчинена льозанському університетови. Виклади мовою французькою.

Університет в Берні має такі відділи: 1) правничий і економічний, 2) медичний і дентистичний, 3) ветеринарійна медицина, 4) фільософічний. Оплати виносять пересічно 150 франків на семестер. Виклади мовою німецькою.

Університет у Базелі має такі відділи: 1) правничий, 2) медичний і дентистичний, 3) фільософічний, 4) національної економії. Оплати як у Берні.

Університет у Ціріху має такі відділи: 1) правничий, 2) медичний і дентистичний, 3) ветеринарійний, 4) фільософічний, 5) державно-політичних наук. Оплати коло 200 франків. Виклади мовою німецькою.

Університет у Фрібурґу має відділи: 1) правничий та державних наук, 2) фільософічний, 3) одинокий у Швайцарії відділ католицької теології. Крім того спеціяльні курси модерних мов. Оплата 75 франків семестрально. Виклади двома мовами: французькою і німецькою.

Університет у Женеві має відділи: 1) правничий, 2) медичний і дентистичний, 3) природничий і фармацевтичний, 4) фільософічний, 5 економічні науки. Оплата 150 до 200 франків. По ближчі інформації в справі студій у Женеві звертатись до студентського товариства „Україна", університет Женева. Виклади мовою французькою.

Університет у Льозанні має відділи: 1) правничий та економічний, 2) медичний, 3) природничі науки, 4) фільософія і мови. Оплати коло 200 франків.

Університет у Ноенбургу має відділи: 1) фільософічний, 2) природничий, 3) правничий і економічний. Оплати коло 150 франків семестрово. Мова французька.

Крім тих всіх шкіл у Сант Ґален є ще висока торговельна школа. Виклади мовою німецькою.

Мінімум студентського прожиття у всіх швайцарських містах виносить коло 100 франків місячно. По ближчі інформації звертатись на таку адресу: П. Турула, студ. хем. Ціріх 13, Постфах 12, Швайцарія, або:

Societe des Etudiants Ukrainiens "Ukraina", L'Universite, Geneve.

На відповідь долучити міжнародний почтовий значок.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З родинного свята на народні цілі.

В суботу, дня 27. липня 1935 року, обходили громадяни Іван і Анна Семан 25-літній ювилей свого вінчання. В окруженню родини, численних знайомих, урядників та членів Українського Тов. „Просвіта", Запорозька Січ, від. 117 У. Н. Союза і Жіночого Демократичного Клюбу, до котрих ювилянти належать, свято випало надзвичайно гарно.

Покликаний до голосу предсідник Укр. Тов. „Просвіта" Іван Жовнір попросив гостей, щоби в день срібного ювилею гром. Семанів зложили жертву на Рідну Школу і піддержку радіопрограми, та тим зарепрезентували перед світом заслуги ювилятів. Жертви принесли $42.50.

Жертви зложили: ювилянти Іван і Анна Семан $5; Яків Корнат $5; п. Білобрам $2; п. Крук $1.50; по $1: І. Зверджанський, пані Ю. Яремова, М. Ганьошин, Т. Ніньовський, І. Жовнір, І. Паликій, Малярський, Е. Шкіра, Й. Хомів, Я. Соловій, Г. Стефанишин, В. Лазаревич, М. Савчук, адв. С. Ярема, Малiборський, Дронський, І. Слободзян, Й. Середний, М. Терлецький, Е. Кобзар, М. Сербенський, Н. Гладун, М. Загоруйко, пані Сміт, Ксарі Ельвенбех, Я. Ґілка, Ф. Кучер; по 50 цнт.: М. Макар, Н. Кіндзерський, пані Беднарська, Ф. Анчарський. Разом $42.50.

Жертву розділено за згодою ювилятів: на Рідну Школу $13.50, на висилку бюсту Т. Шевченка $15, на радіо-програму $14, разом $42.50.

До краю вислано жертву через Обєднання, а призначені на радіо-програму гроші передано в призначене місце.

Гість.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (87)

Тарзан пустився вже в дорогу з думкою вратувати Ронду від орди ґорилів, коли Вест крикнув: „Я піду з тобою". „Ти не будеш мати нагоди", сказав Тарзан. „Моя нагода такасама, як твоя", боронився Вест. „Може воно й так, але ти будеш спиняти мене в дорозі", відповів Тарзан.

І миттю відвернувся Тарзан та пустився до підніжа скали. Там він учепився повзучої ростини і підліз до другого місця, щоб учепитися рукою. Так угору й угору він пнявся, але заки дійшов до вершка гори, запала несподівано тропікальна ніч.

Коли таки дохопився вершка, Тарзан посувався тихо, але скоро посеред ночі. Він чув знані йому голоси, а його ніздря занюхали відомі задихи. Він був свідомий, що долину перебігали льви. Нагло він побачив перед собою світла. Цеж певно було місто ґорилів!

Коли він підійшов ближче, побачив мур, що окружав місто. Мур не був високий, але під вершком були насаджені затесані коли, звернені вістрями вниз. Так Тарзан стрінув першу перешкоду. Але вона була нічим у порівнанні з тим, що він мав перемогти в часі своєї очайдушної виправи.